

Biblioteca Publică „Mihail Sadoveanu” Soroca

***Vera Malev –
creatoare de nobile idealuri***

Scenariu literar - artistic

Elaborat: Gaja Viorica

2011

Vera Malev – 75 ani (1926 – 1995)

Prezentatorul I. În 1926 la 5 octombrie în familia Ecaterinei și Leon Malev care își aveau casa în suburbia Valea Dicescu a municipiului Chișinău se naște Vera Malev.

Prezentatorul II. Acel picior de plai, acea gură de rai, unde s-a consumat tragedia *Mioriței*, nu este singurul în Moldova. Pe pământul nostru blagoslovit există multe, foarte multe asemenea colțișoare pline de vrajă și farmec. Unul din ele e și acela în care a văzut lumina zilei umila mea persoană. Colina de la Valea Dicescu care domină verde și răcoroasă [liricul. Căsuțele sărăcicioase de aici se pierdeau în vegetația luxuriantă a livezilor, podgoriilor ce coborau în pantă dealul pînă în adîncul văii. Iar aici un drumeag șerpuia printre maluri lutoase, dar pe care creșteau de o parte și de alte pruni sălbatici, păducei, tufe de măceși, soc, porumbari și podoaba lor principală - salcîmii. În mai și iunie, cînd toate acestea înfloreau căzînd în cascade de ghirlande parfumate peste cărări și poteci, te pomeneai cu adevărat într-o lume de basm.

Prezentatorul III. Această dragoste pentru fermecătoarele coline ale copilăriei și adolescenței avea să se întrevadă mai apoi și într-un șir de povestiri și nuvele, cum ar fi *Flori de dimitriță*, *Tăcere și strigăt*, în romanul *Recviem pentru Maria*, dar mai ales, în romanul neterminat și nepublicat încă - *Noi, cei vii...* pe care 1-a scris, bolnavă fiind, în casa neîncălzită și cu frigul înstrăinării în suflet, încălzindu-se cu aducerile aminte.

Prezentatorul IV. Părinții, mai ales mama, se străduiau să facă pentru noi ce le sta în putință. Din păcate, reușeau foarte puțin. Hăinuțele ne erau vechi, croite din altele, tot vechi și ele. Încălțăminte era cîrpită și răscîrpită. Eu am un picior foarte mic. În tinerețe mi se făceau multe complimente. Numai eu știu însă căror suferințe se datora această particularitate. Mătușa Dona lucra femeie în casă la o familie de

Vera Malev – 75 ani (1926 – 1995)

intelectuali, pare-se pedagogi. Odată, trecînd s-o văd, stăpîna mi-a dăruit o pereche de botine de-ale fetei ei care avea cam vîrsta mea. Botinele, deși purtate, erau încă destul de frumoase și de aceea la întrebarea dacă-mi vin bine m-am grăbit să răspund afirmativ, deși simțisem îndată că îmi sunt mici. Totuși le-am purtat o iarnă întreagă... Dar numai eu știam cum suportam durerea și cînd mă întorceam de la școală plîngeam, iar mama mă alina:

- Ei, hai, lasă mami, nu mai plînge. Iată încălzesc apă, o să stai cu picioarele în ea și o să-ți treacă.

- N-o să-mi treacă niciodată, răspundeam printre sughituri. Și mai mult la școală nu mă duc!

- Ba la școală trebuie să te duci, căuta mama să mă convingă cu vocea ei domoală. Învață carte ca să poți intra ucenică la o croitoreasă sau la o frizerie. Să capeți o meserie.

Firește, a doua zi mă duceam la școală nu numai datorită îndemnului mamei. Îmi plăcea școala. Învațam bine și la finele anului ieșeam premiantă și mă întorceam acasă de la serbare cu o coroaniță pe cap, cu brevetul de premiantă și cu premiul sub braț - „Poveștile” lui Ion Creangă, „Print și cerșetor”, „Copiii căpitanului Grant...”

Prezentatorul V. Sora sa Nadea în Amintirile sale despre Vera Malev scria:

„E imposibil să întorci timpul înapoi, dar amintirile rămîn cu noi mereu și ne împresoară ori de cîte ori ne întoarcem cu gîndul spre anii ce au trecut. Așa se face că mă văd mică sorbind-o din priviri pe Vera care se întorcea de la liceu în uniforma ei de străjer, cu ghiozdanul plin cu manuale, caiete, penar, riglă, creioane colorate și cîte și mai cîte! o întreagă bogăție, învăța cu asiduitate și era mereu printre primele eleve. În arhiva scriitoarei se mai păstrează și acum Diploma de absolvire a clasei a patra: „România. Ministerul instrucțiunii publice. Școala primară numărul 13 fete - Chișinău. Premiul unu. Medalia de aur. Se acordă elevei Malev Varvara din clasa a patra pentru buna purtare și silință la învățătură, obținînd în

Vera Malev – 75 ani (1926 – 1995)

cursul anului 1938/39 media generală și fiind clasificată mai bună între cele 42 eleve promovate".

Prezentatorul I. Din cauza vieții grele, a necazurilor de tot felul atmosfera în familie era austeră. Părinții nu ne îmbrățișau, nu ne sărutau. E adevărat, nici de bătut nu ne băteau. De aceea ziua când mama m-a îmbrățișat și m-a sărutat mi s-a întipărit în memorie. Mai ales că se datora unui mare necaz, ca să nu zic nenorocire.

Prin clasa a treia sau a patra la lucrul manual învățătoarea a decis că e timpul să ne apucăm de ceva serios. Să brodăm o față de masă. Pentru aceasta aveam nevoie de o bucată mare de pînză albă și multă-multă ață mulină de toate culorile. Mult timp mama nu avuse posibilitatea să-mi cumpere așa ceva. Învățătoarea mă amenința cu note proaste, eu scînceam, mama mă privea neputincioasă. În cele din urmă, nu mai știu prin ce minune, am intrat în posesia pînzei noi și a jurubițelor de ață ce miroseau atît de plăcut a prospețime și vopsea. M-am pus pe muncă. Brodam niște maci ce-mi ieșeau cam strîmbi și înghesuiți. Nenorocirea căzu ca un trăsnet pe capul meu.

Întorcîndu-mă de la școală într-o zi ploioasă de toamnă pe drumul nostru noroios mi-a sărit înainte un cîine din vecini și m-a încolțit de picior. Am strigat de spaimă și durere și am ținut-o tot o fugă pînă acasă. Abia aici am observat că mi-am pierdut lucrul manual. În săculețul în care îmi păstram cărțile nu mai era nici pînza, nici ață. Mă risipeam de plîns, nu alta. Atunci m-a îmbrățișat mama. Plîngînd alături de mine mi-a zis:

- Vai de mine și de mine! Fără noroc am fost, fără noroc te-am născut și pe tine. Cred că asta-i răsplata pentru păcatul tinereții mele...

Cine știe? Mai ales în cazul de față poate că era cu adevărat o pedeapsă. Căci păcatul pe care îl avea de ispășit mama eram chiar eu.

Vera Malev – 75 ani (1926 – 1995)

Prezentatorul II. Istoria mi se părea veche de când lumea, deși nu număra decît cîțiva ani. Atît cît număram și eu.

Tata, la vremea lui flăcău chipeș și zurbagiu, se purta orășenește și adesea venea acasă cu birjarul, care la îndemnul lui gonea prin toată mahalaua, sub privirile uimite-acuzatoare ale localnicilor. Căci, de îndată ce apărea, toate fetele erau cu ochii numai pe el. Și totuși tata și-a oprit privirile asupra mamei. Și e de la sine înțeles că ea n-a rezistat. De luat însă tata n-a luat-o. De altfel, curînd a plecat în armată. În lipsa lui am apărut pe lume eu.

Era toamnă, mama lucra la descurcat, așa se numește eliberarea butucilor de pe araci înainte de a fi îngropați pentru iarnă. Simțind că o apucă durerile facerii, s-a dus în casa cea mare, și-a așternut pe podea și și-a primit pedeapsa în chinuri și rușine.

Prezentatorul III. Între timp tata se întorsese din armată. Dar soarta noastră tot nu se rezolva. Pricina oi fi fost și eu, dar și faptul că mama era fată fără zestre. În schimb tata, mezin fiind, după moartea bunicii, avea să moștenească lotul și casa.

Cînd cu nașterea mea, bunica s-a făcut luntre și punte, declarînd că picior de-al destrăbălatei care vrea să pună mîna pe averea ei n-o să-i calce în casă.

În tot cazul, eu mi-1 amintesc cam de pe la vîrsta de vreo trei-patru ani cînd trecea cu platforma cu fructe sau struguri spre oraș și înapoi. Întorcîndu-se din oraș, tata oprea calul în porțița casei lui Tutunaru, intra, mă lua în brațe și-mi dădea covrigi și turte dulci. Poate s-a întîmplat de două ori, poate de zece ori. Nu știu. Țin însă minte că mă învăța să-i zic „tata Lion”. Și cînd se întorcea mama de la lucru și mă întreba dacă a fost cineva la noi, eu îi răspundeam foarte firesc: da, tata Lion.

Prezentatorul IV. Așa se face că în toamna anului treizeci, căsătoria avu totuși loc.

Vera Malev – 75 ani (1926 – 1995)

Dîndu-și anevoie asentimentul, bunica nu s-a împăcat însă niciodată cu alegerea tatei. Pe mama o maltrata, pe mine nu mă putea suporta. Pentru a evita neplăcerile și scandalurile, am fost lăsată în continuare la cealaltă bunică pe care de altfel o iubeam nespus, îi ziceam mama, iar mamei îi ziceam pe nume, Catea. Aveam șase ani cînd s-a născut surioara Maria și atunci am fost luată acasă să îngrijesc de ea.

Prezentatorul V. Mai târziu Vera Malev va scrie:

„Dacă acum aș avea posibilitatea să public cele ce aștern pe hîrtie un eventual cititor ar putea să se întrebă de ce m-aș fi apucat să-mi deschid sufletul și să dezvălui istoria atît de puțin romantică a familiei mele, mizeria existenței ei. Poate că o fac dintr-un sentiment de protest, aruncînd povestea aceea, în fond foarte tristă, ca o sfidare în fața aceluia snobism ce a pus stăpînire pe unii care se pretind a fi numai ei intelectualii neamului. Au trăit o viață întreagă fără a cuteza să-și afișeze proveniența, s-au înfruptat din toate bunurile, ca în prezent să înceapă a-și căuta arborele genealogic de odrasle de notari, dascăli, ba poate chiar os domnesc. Într-un cuvînt, nu talpa țării, ci sarea pămîntului. Mi s-a întîmplat să aud pe la începutul renașterii naționale un dialog între două tinere jurnaliste de la radio.

- Tu, zicea una din ele, noi, răzeșii și fiii de răzeși, suntem stăpînii acestui pămînt.

- Sigur, o susținu cealaltă. Dacă vrei să știi, mancurții ăștia numaidecât trebuie să fie urmașii acelor hoți pe care Ștefan cel Mare i-a scos din închisori și i-a luat în armată ca să lupte împotriva turcilor sau a polonezilor, că nu mai țin bine minte.”

Prezentatorul I. Strămoșii mei au sosit în Moldova, probabil, mult mai târziu de glorioasa epocă a marelui domnitor. Vreun strămoș de-al nostru, salvându-se de turci, a venit din Bulgaria. Tata își amintea doar că, fiind copil, taică-său îl lua la o mătușă bogată ce avea mai multe case pe strada Fierarilor, acum Bernardazzi, dar care fiind o aprigă jucătoare de cărți și-a pierdut toată averea și a dispărut din Chișinău.

Vera Malev – 75 ani (1926 – 1995)

Prezentatorul II. Dar iată că în toamna anului patruzeci și unu, în plin război, cine va își aminti de rădăcinile străine ale tatei. Nu avea originea etnică, O fi fost nevoie de vreun certificat pe care cu puțină îndrăzneală și mită ar fi putut să-l cumpere. Tata însă în astfel de situații dădea dovadă de lipsă totală de îndrăzneală, cât despre gologani să nu mai vorbim, că nu-i avea.

Așa se face că fu ridicat și, împreună cu alți minoritari, fu trimis într-un lagăr de concentrare în munți la săpatul unui tunel.

Prezentatorul III. Deci tata fusese dus și mama rămăsese cu trei copii și cu toată gospodăria pe seama ei. Cândva, pe la începutul căsniciei, când bunica o strunea ca pe o venetică fără zestre, poate că s-a și bucurat că a devenit stăpînă adevărată. Dar grădina se cerea lucrată, gospodăria îngrijită, iar ajutor avea prea puțin. Atît că veneau mereu bunica și mătușa Dona. Venea în fiecare zi pe jos la Valea Dicescu ca s-o ajute pe mama. Noi, care o iubeam mult, o rugam: „Mică, dormi la noi că ți-e greu să umbli atîta drum". Nu vroia. Pleca. Dimineața cînd ne trezeam, mama era dusă cu fructe la piață. Iar bunica de acum prășea la porumb sau, cocoțată în vreun cireș, culegea marfă pentru a doua zi. Cred că avea pe atunci vreo șaptezeci de ani.

Prezentatorul IV. La vre-un an după aceea, cu prețul unei economii aspre, a fost cumpărată o vacă, visul dintotdeauna al mamei. Acuma, la timpul despre care vorbesc, aveam o întregă „cireadă", cum îi plăcea lui tata să glumească. Cînd porneau fetele să le ducă la păscut, pe cărarea ce ducea spre Codreanca, via căreia o luaseră în arendă părinții noștri, se înșiruia un întreg cortegiu. În frunte mergea Marusica, ducînd-o de funie pe Florica. Din urmă venea vițica Steluța care, roșcată cum era toată, avea doar în frunte o steluță albă. Apoi, cu pași mărunți, înainta țațoș Chirică, berbecul, mînat cu o nuielușă de Nădica. Și încheia procesiunea bătrînul Tuzic, prietenul copilăriei noastre. Nădica își agita nuielușa cu fereală fiindcă berbecul era cu draci și dacă îl apucau năbădăile putea s-o arunce cît colo în cătină. De aceea și-i schimbasem numele din Ghemuleț, cum îl dezmiardam la început,

Vera Malev – 75 ani (1926 – 1995)

dîndu-i-l pe cel al lui Chirică, cunoscutul personaj al poveștii lui Ion Creangă, căci dintr-un ieduț cu blana ca mătasea și cu o mutrișoară simpatică se transformase într-un Scaraoțchi sadea. Încît nici nu ne-am prea amărit cînd într-o noapte ne-a fost furat.

Prezentatorul I. Din cînd în cînd, la intervale foarte mari, de la tata venea cîte o scrisoare, scrisă pe un petic de hîrtie cenușie, într-un plic mototolit. Ne anunța că e sănătos și o duce bine. Îi răspundeam și eu că suntem bine și acasă totul e în ordine.

El însă se întorsese, apăru într-o zi însorită de septembrie un schelet care, lucru de mirare, înainta destul de energic pe cărăruia ce ducea spre casă. Era desculț și purta o cămașă și o pereche de izmene numai găuri, care ici-colo erau unite cu bucățele de sîrmă, dar care tot lăsau să i se întrevadă corpul secătuit și pielea galbenă-cenușie. Arătarea avea o barbă lungă roșcată ce părea să-i lungească la nesfîrșit fața suptă. Tata avea atunci patruzeci de ani. Ființa de pe cărare părea trecută de șaptezeci. Mama a făcut cîțiva pași nesiguri în întîmpinarea lui. L-a privit cîteva clipe tăcută, apoi a tresărit. Nu a strigat, nu a plîns, nu i-a căzut la piept. L-a luat de mînă și l-a purtat pe cele trei trepte în pridvor. L-a așezat pe scaun și i-a adus o bucățică de pîine și o cană de lapte, pe care nu știu de ce l-a rărit cu puțină apă fiartă.

- Mămîncă încet, i-a spus. Nu te lăcomi. Mă duc să încălzesc apă ca să te speli. După aceea ți-oi mai da ceva de mîncare. Cît te-ai odihni am să tai un pui să-ți fac o zămușoară.

Tîrziu, după ce tata adormise și puiul fierbea în oală, a adunat zdrențele de pe jos, le-a dus după casă și le-a dat foc. M-am dus să văd ce face acolo. Ședea jos și privea la flăcările rău mirositoare. Lacrimi grele i se prelingeau pe obrazii ce păreau îmbujorați din cauza flăcărilor.

Tata își reveni destul de repede.

Prezentatorul II. Se întîmplă însă nenorocirea cea mare. Ne părăsi mama. Suferințele tinereții, necazurile și greutatele unei vieți întregi, munca grea, mai ales din ultimii ani cît fusese singură, au răpus-o.

Vera Malev – 75 ani (1926 – 1995)

Inima ei era slăbită de mult. Poate chiar de atunci, din tinerețe, când se crezuse părăsită pentru totdeauna. Tifosul exantematic care bântuise după trecerea frontului toată iarna și de care nu scăpaserăm nici unul, pe ea n-a cruțat-o. Ieși din criza cea mare când bolnavii sau mor sau se însănătoșesc, dar din pat nu se mai ridică. Muri spre sfârșitul lui aprilie. Toți vișinii și cireșii de pe colina noastră erau îmbrăcați în haine diafane de sărbătoare și parfumul lor plutea în jurul casei noastre unde pe patul ei sărăcăcios murea mama. Murea pe deplin conștientă și strigătele noastre disperate probabil îi pricinuiau nespuse dureri. Lacrimile i se prelingeau pe fața ce amorțea încetul cu încetul.

În noiembrie, la sfânta Ecaterina, ar fi împlinit patruzeci și unu de ani.

Prezentatorul III.... Șed pe veranda casei ridicată de mine și mereu mă simt ispășită să privesc spre sfînga, peste gard, dar știu că nu am să văd acolo nimic din trecut. De aceea închid ochii, ca imediat să-mi apară din neant pridvorul vechi, rourusca aurită de culorile toamnei, cele trei trepte strîmbe și o umbră difuză ce le urcă și le tot urcă, dar căreia, oricît m-aș strădui, nu pot să-i disting trăsăturile vii, ochii luminoși.

A trecut atîta amar de vreme!

Prezentatorul IV. Ajung scriitorii, artiștii la anumite praguri ale vieții când se întorc să-și măsoare drumul parcurs, să-și cântărească faptele, să-și numere bucuriile, retrăirile și rănilile...

Prezentatorul V. Andrei Lupan scria „Scriitorul, făcându-și examene de temeinicie la anumite praguri ale vieții, caută cu ardoare anume mărturia unor asemenea legăminte. Și se bucură descoperindu-le ca la o îndreptățită afirmare a rosturilor sale.

Mă gândesc astăzi că printre noi cei mulți condeieri ai Moldovei trebuie să recunoaștem meritul acesta în mod puternic afirmat pentru

Vera Malev – 75 ani (1926 – 1995)

tovarăşa noastră de breaslă Vera Malev. Şi pe bună dreptate. Putem să ne întoarcem la începuturi, aşa cum se procedează cu fiecare scriitor la anumite totalizări”.

Prezentatorul I. Deci să trecem pe la pragurile celor de peste douăzeci de cărţi tipărite de ea, scoase din imaginaţia şi din experienţa sa scriitoricească şi cu drept cuvânt datorite ca un dar de merit cititorului.

Prezentatorul II. Andrei Lupan scria: „Vera Malev a venit în literatura noastră într-un moment când era o arzătoare cerinţă, necesitate de pagini scrise cărturăreşti. Era în primii ani de după război, când a sosit la Uniunea Scriitorilor un manuscris foarte modest de câteva pagini, pe care mi s-a convenit mie să-l citesc şi cu alţi prieteni ai mei. Ne-a plăcut la toţi limpezimea făgăduită din acea povestire, în care se întrevedea mai cu seamă o îngrijită caligrafie sufletească. Se afirma un om tânăr cu sufletul foarte deschis la realităţile vieţii, la trăirea oamenilor şi la puternicia adevărului de viaţă pe care vrea să-l transmită. Atunci, pe urmele manuscrisului cu pricina, l-am căutat pe autor. Am găsit-o undeva într-un cabinet de lucru, o fetiţă ieşită de abia din vârsta adolescenţei şi am chemat-o la treapta ceea de răspundere grea a slovei tipărite. Debutul era la un grad de cărturărie foarte îmbucurător, şi asta atunci mai ales însemna foarte mult pentru noi. Au trecut de atunci zile lungi şi ani, au apărut cărţi după cărţi, cititorul s-a legat tot mai strâns de paginile iscălite de acest nume şi ne-am pomenit că se afirmă între noi în primele rânduri ale scrisului, ale prozei moldoveneşti acest tovarăş întâlnit atunci, tovarăşul nostru Vera Malev”.

Prezentatorul III. A intrat aproape în acelaşi timp în paginile gazetăriei, ale jurnalisticii noastre moldoveneşti. Era prezentă în gazetele tineretului, în gazetele republicane, în revistele de pe atunci.

Vera Malev – 75 ani (1926 – 1995)

Cu mandat de la redacție, mai ales de la revista Femeia Moldovei, căreia i-a dat o mare parte din munca și din generozitatea ei creatoare, a bătut drumurile Moldovei în cele mai depărtate colțuri înspre lucrări grabnice, neastâmpărate, înspre focare arzătoare de muncă.

Prin aceste frământări s-au deschis casele și inimile eroilor despre care scria. Iar ceea ce a adus din trăirile copilăriei a intrat în cărți ca un element întregitor al vieții noastre de astăzi. Așa scria.

Prezentatorul IV. Vorbind despre literatura și despre viața de scriitor a Verei Malev, să afirmăm caracterul exemplar de trăire cetățenească a scriitoarei Vera Malev. În colectivul scriitoricesc, în redacții, la lucru de mare răspundere în organizațiile de partid, întotdeauna când era nevoie de încercări grele, de răspundere mare, ne țipătoare dar dură și permanent susținută și de încredere deosebită era - Vera Malev. Foarte mulți, mai ales dintre tinerii scriitori au intrat în literatură, înfruntând greutăți dintre cele mai aspre, încercând asperități unde nu întotdeauna erau ajutați cum trebuie. Ei au reușit să intre, să pătrundă în literatură, trecând prin ușa aceluși cabinet modest de la Uniunea scriitorilor, unde lucra - Vera Malev.

Prezentatorul V. Ar mai putea fi spus aici mult despre scrisul și despre munca obștească de scriitor a Verei Malev, femeia muncitoare a acestui meleag.

Prezentatorul I. Credință și devotament la scrieri, așa ca în bunele prietenii. Vera Malev e prietena credincioasă a eroilor săi, eroilor îndrăgiți de ea. Un talent generos îi scoate din anonim, ridicându-le în lumină farmecul și valoarea de viață. Îi zugrăvește cum le-ar face o dreptate meritată, cum i-ar răsplăti pentru frumusețea omenească risipită în munci, în drame și în tăceri. Pare că încrederea lor față de scriitor are ceva de frăție, de freamăt al destinului comun. Această încredere trece

Vera Malev – 75 ani (1926 – 1995)

prin caracterul eroinelor sale - Sanda Brai, Nica, Matei, Ion, Zamfira și dramaticul talent al pământului nostru - Maria Cibotaru.

Prezentatorul II. Cântăreața Maria Cibotaru.

Vera Malev s-a apropiat de ea întâi prin căutări, prin publicații de articole, de reportaje. A fost antrenată încetul cu încetul în viața acestei drame și de la schiță a acumulat material și experiență de viață și l-a crescut într-un roman, care, putem să spunem cu drept cuvânt că, este o apariție dintre cele mai impunătoare ale prozei noastre sovietice moldovenești.

Cântăreața Maria Cibotaru... Nu e vorba numai de drama reflectată în artă a acestei figuri de femeie simplă, fiică de muncitor din mahalalele Chișinăului, dar completându-i chipul, căutând să i-l oglindească veridic, autorul ne redă complexa dramă a vieții aceluși timp a Chișinăului anilor treizeci. Figuri de muncitori, de intelectuali ai vremii, realitatea acelor trăiri, în mahalale și în străzile acestea de la Râșcana, Poșta Veche, Melesteu

Impresii despre cele citite

Prezentatorul III. (Serafim Saka. Fragment din romanul-fapt "Pe mine mie redă-mă")

Asta se întâmpla în cea de-a patra zi a Săptămânii Literaturii. Scriitorii, vreo sută optzeci - unul mai important decât altul, cum e regula la scriitori - au fost repartizați în mai multe grupuri pentru a fi duși la țară. La natură, cum se spune, unde pătrunzătorul lor ochi să poată cuprinde integral procesul agroindustrial prin care trecea triumfător prospera orînduire colhoznică moldovenească.

Făcută după patologicele suspiciuni bolșevice repartizarea s-a dovedit a fi nici măcar pe placul Verei Malev, secretara de partid și șefa grupului.

Vera Malev – 75 ani (1926 – 1995)

Și pentru a porni odată și odată la drum, vom mai spune că eram, douăzeci și patru de ingineri ai sufletelor omenești printre care Dumitru Matcovschi, încă tânăr poet.

Drumul, două sute și ceva de kilometri, a trecut ca o poveste. S-a vorbit, s-a cîntat, dar cel mai mult s-a băut, așa cum băutura făcea parte integrantă din program. Să se bea, și s-a băut pînă s-au inversat culorile. Un procedeu cunoscut, la care se recurgea oricît de sovietic ar fi fost omul. Consumată în cantități gulliverice votca făcea din om liliputan și atunci era mai ușor să-l manipulezi. Și deși eram, că nu mai sîntem, o republică total viticolă, în mișcare se punea, de regulă, votca.

Cu votcă multă și pe degeaba procesul re-colorării culorilor era ca și cum asigurat.

- Nu vă pare, Andrei Pavlovici (Lupan), că prea mult se bea în autobuzul nostru?

- Îmi pare, numa-că, dar așa-s scriitorii, Vera Lvovna (Malev). Beau ca să se simtă bine și cînd se simt bine, iar îi rău.

Așadar, votcă! și votca își făcea din plin efectul. Așa că era normal să ajungem mai mult flămînzi decît însetați, asta văzîndu-se după viteza cu care a fost rupt în bucăți și împărțit frățeste colacul enorm cu care, pe lîngă sare, vin și muzică populară, dar atît de populară, că-ți dîrdîiau timpanele, am fost întîmpinați.

După un cuvînt de bun venit, al secretarului-prim urmă ospățul raional cu de toate cîte au fost, mai mult și mai gustos nici să-ți imaginezi.

Bucate din cele de care uitasem că mai există, fructe cum nu știam că dă acest pămînt. De băutură nici nu mai zic, votca fiind și aici în mare onor. Masa se lungea din pricina ploii, care se întetea parcă pe măsură ce se îndesau păharele și se radicalizau toasturile.

Ajunși în cele din urmă la locul cazării, am găsit vilele reci și așternuturile jilave, încît ne-a trecut și somnul. Singura soluție era să bem și am băut, votcă bună și multă, că era frig și votca, o știu și prohibiționiștii, încălzește înainte de a te fi răcit definitiv. Beam, ca să ne încălzim și încălziți nu mai nimeream bilele de biliard, care arătau, grafic, gradul nostru de ebrietate.

Vera Malev – 75 ani (1926 – 1995)

Prezentatorul IV. Lui Serafim Saka i s-a încredințat onoarea de a face înscriere în cartea de vizită (de aur cum îi spuneau pe atunci)...

....Răsfoiesc cartea de aur doldora de elogi lăsate pe parcursul anilor de cei care au trecut pe aici. Acum trecem și noi, și mie, tocmai mie, mi-a revenit nenorocul să scriu cu mâna mea impresiile altora. Scriu cele mai umflute propozițiuni despre însoritul plai moldav ca și cum aș fi fost un străin. Dar acesta-i canonul și eu n-am timp să nu-l respect. Principalu-i să fie just din punct de vedere politic. Vă asigur că era, că scrisesem niște banalități de care azi mi s-ar face rușine.

Dar abia urcat, aud că sînt poftit să cobor.

- Ai mai făcut ceva, ce-ai mai făcut, tovarășe Saka? n-a scăpat momentul să mă piște Andrei Pavlovici de lîngă Vera Lvovna.

Cobor și într-o clipă sînt în cabinetul directorului unde secretarul secund stătea cu cartea de aur deschisă la pagina scrisă de mine și semnată, tot de mine - un grup de scriitori în Săptămîină.

- Oi fi făcut vreo gafă? întrebai eu de pe prag.

- Gafă-negafă, dar nu e bine să lăsăm urme după noi, zice secretarul-prim, luînd cartea de aur din mîna secretarului secund pentru a mi-o transmite mie, spunîndu-mi fără urmă de nuanță în glas să citesc atent și să îndrept greșelile, care era informat că am scris impresiile scriitorilor la comanda tovarășei secretar de partid, Vera Malev.

- Lăsăm o părticică din sufletul nostru aici și ducem cu noi cele mai frumoase impresii de pe însoritul ș.a.m.d., precum era formula! citesc cu voce tare fără să mă împiedic în presupusele greșeli.

Citesc încă odată textul de sus în jos, apoi de jos în sus și nu observ nici o greșeală.

- Nu văd unde-am greșit... zic eu, strîngînd din umeri.

Surprins de naivitatea mea, secundul secretar duce surîzător degetul și-mi arată greșeala făcută chiar în primul cuvînt.

- Da literele românești, ce caută aici? întrebă mulțimit că se poate afla în treabă secundul secretar, ținînd degetul peste litera greșită. Sau pentru un scriitor scrisul nu are nici o importanță?!

- Ba da, are, cum să nu, tocmai scrisul are pentru scriitor...!

Vera Malev – 75 ani (1926 – 1995)

- Dacă are, atunci scrieți cu litere normale, c-a să nu mai fie vorbă pe urmă, mă îndeamnă secretarul-prim, împingînd cu degetul său degetul secretarului doi ca să se vadă litera cu care urma să încep corectura.

Ca să fiu sincer, credeam că-i altceva, mult mai grav, dar dacă am fost întors în clipa în care eram gata să pornim la drum și pus să corectez cu mîna mea niște litere, înseamnă că gafa e greșeală și greșelile trebuiesc corectate. Caut o justificare și spun că acasă - uneori, desigur - mai ales cînd mă împotmolesc în cuvinte, scriu și cu alfabet latin, latin și nu românesc, precizez eu, din care cauză, dacă nu sînt atent sau prea grăbit, ca acum, mai țîșnește, cîte o literă latină din peniță.

- Să sperăm că numai din peniță și nu și din inimă, a zis secundul secretar după care secretarului-prim nu i-a mai rămas ce să zică.

Citesc încă o dată textul pe silabe, ca să nu rămînă urmă de literă românească, adică latină, și părăsesc, ud leoarcă, încăperea de parcă aș fi fișnit dintr-o saună în care, încă o clipă, și te sufoci.

Vera Malev, observ, clocotește de nerăbdare, ca să nu zic mînie, asta înainte de a afla ce s-a întîmplat, că după, după ar fi fost gata să întoarcem din drum și să anuleze textul unuia, scris în numele tuturor. Lupan, de lîngă ea, o liniștea, mîngîindu-i mîna și întrebîndu-mă, între glumă și ocară, dacă nu cumva am uitat să dau toate indicațiile tovarășilor secretari ce au de făcut pînă la următoarea mea vizită.

- Nu, asta am lăsat s-o facă alții.

Prezentatorul V. Andrei Lupan năstavnicul și prietenul adevărat al Verei Lupan i-a dedicat multe articole și chiar o Poezie de urare.

Prezentatorul I. A. Lupan Poezie - urare pentru Vera Malev "5 brumărel 1978" (Mălăiești)

Soare bun în bună toamnă,
Vero-Vera, dragă doamnă,
în frumoasă Ziua Ta,

vin a te felicita.
Să-ți doresc ce se cuvine,
în de toate numai bine,

Vera Malev – 75 ani (1926 – 1995)

fericire omenească
frumușață tinerească.
Bogații câte mai câte
și romane mari, citite,
scrise harnic și la cale,
tot de mâna Dumitale.
Iar de scris, eu aș mai scri,
dar s-a frânt litera "i".
La mașina Colibri.

Deci închei bune urări,
cu multe felicitări,
cu mai multe corectări.
Sfârșit.
Voie bună, pace, sănătate,
egalitate, fraternitate!

Aici aș vrea să vă prezint un fragment din [Luarea de cuvânt a Verei Malev la serata de creație consacrată jubileului de 75 de ani al lui Andrei Lupan](#) 1987.

Prezentatorul II. Dar ce ți-e și cu firea aceasta a omului. S-au scurs ani, mulțișori ce-i drept, atît doar că nu se știe cînd și cum au trecut, și o dorință puse stăpînire pe sufletul meu. Acum cel mai mare vis al meu era să mă întorc acasă.

Visam o colibă în grădina noastră în care să pot înnopta, să aud foșnetul liniștitor al frunzelor atinse agale de vînt, filfîitul ușor al păsărilor ce grăbeau undeva în noapte. Să văd încă o dată minunea , nopților cu lună, cînd o pulbere de aur presăra cărarea ce ducea spre casă și poleia frunzișul pomilor prefacînd totul într-o lume fantastică.

Prezentatorul III. Șed în verandă și o adîncă părere de rău vine să pună stăpînire pe mine, o amară tristețe îmi copleșește inima. Pentru tot ce a fost și n-am prețuit, pentru tot ce a trecut fără cale de întoarcere. Și, involuntar, îmi întorc privirile spre fosta casă părintească ce nu mai este, dar pe care o văd cu ochii minții așa cum era: cu odăile ei răcoroase, cu podeaua de pămînt, dar cu tavane iscusit sculptate în lemn. Cu pridvorul, la vremea adolescenței mele învechit, cu vopsea scorojită, dar mai păstrînd încă ceva din

Vera Malev – 75 ani (1926 – 1995)

frumusețea lemnului bine lucrat, a stîlpilor sculptați, așa cum îi meșterise bunicul.

Prezentatorul IV. Cred că aş putea spune doar acum că am înțeles pînă la sfîrșit amarul din sufletul lui Vera atunci cînd privea în urma sicriului mamei din pridvorul casei, căci am trecut și eu prin aceste clipe năprasnice, cînd mă aflam țintuită la pat într-o secție a spitalului de neurochirurgie neavînd posibilitatea să-mi văd soțul și pe Vera care se aflau în alte spitale și care porneau pe drumul neîntoarcerii.

Prezentatorul V. Se spune că în ultimele clipe ale vieții sale omul vede chipurile celor dragi lui și prin față i se perindă cele mai luminoase tablouri pe care le-a trăit. Nu știu ce a gîndit și a trăit, a dorit Vera în ultimele ei clipe. Sper că a vrut să mă vadă și pe mine. Și mă gîndesc că ar fi putut s-o stăpînească și pe ea durerea din sufletul Zamfirei Duma, eroina romanului *Vîrsta de argint*, atunci cînd își lua bun rămas de la tot ce-i fusese mai drag în viață:" ... Trăiți dar și fără mine... Noi rămînem cu bucuria că v-am pus temelia. Noi, toți acei care am dus greul și nevoile pe umerii noștri pînă v-am văzut așa mîndre și frumoase. Ca o carte cu buchii mari așezate în rînduri drepte pe care o poate citi de la copilul care abia începe a buchisi și pînă la bătrînul căruia-i slăbesc puterile și vederile. Întotdeauna în dulceața voastră are să fie și o picătură din sarea sudorii noastre, din chinul gîndurilor și al chinurilor noastre".

Biblioteca Publică „Mihail Sadoveanu” Soroca
m.sadoveanu@mail.ru

Soroca, str. Alexandru cel Bun, 25
tel. 2 - 23 - 15, 2 - 30 - 69

